

Tematické okruhy k závěrečné zkoušce - Rozšiřující studium českého jazyka Učitelství českého jazyka pro ZŠ a SŠ

Tematické okruhy z českého jazyka

1. Podstata jazyka, jeho funkce, národní jazyk a jeho stratifikace, norma a kodifikace, spisovný jazyk, vývoj názorů na vymezení spisovného jazyka, jazyková kultura.
2. Fonetika a fonologie, popis soustavy českých hlásek, ortofonie, ortoepie, soustava českých fonémů, vývoj fonologického systému.
3. Základní pojmy morfologické a slovtvorné, srovnání morfologické stavby slova se slovtvornou analýzou, morfematika.
4. Morfologie, slovní druhy a kritéria jejich vymezení, deklinační typy v češtině, jmenné mluvnické významy a jejich vývoj.
5. Morfologie, verbum, konjugační typy v češtině, mluvnické významy slovesné a jejich vývoj.
6. Substantiva, jejich charakteristika, funkce, gramatické kategorie, vývojové tendence.
7. Adjektiva, jejich charakteristika a klasifikace, funkce, vyjadřování gramatických významů, vývojové tendence u adjektiv.
8. Zájmena, klasifikace, deklinační typy, funkce, vývojové aspekty.
9. Číslovky, vymezení, jejich klasifikace, deklinace, funkce.
10. Slovesa, tvoření a klasifikace forem, struktura slovesného tvaru, vývojové tendence formální morfologie verba.
11. Neohebné slovní druhy, jejich vymezení a klasifikace, funkce.
12. Syntax, vymezení základních syntaktických pojmů: věta, větný ekvivalent, (větný vzorec, valence, intence), výpověď (obsah, zvuková stránka, komunikativní funkce).
13. Syntaktické a sémantické větné vztahy, formální prostředky jejich vyjadřování, základní a rozvíjející větné členy.
14. Charakteristika českého jazyka a jeho vývoje, zařazení češtiny mezi ostatní jazyky a její vztahy zejména k jazykům slovanským.
15. Slovo a jeho vymezení, význam slova, význam lexikálních jednotek, jeho struktura a změny, vztahy slov na základě jejich významu.
16. Slovní zásoba češtiny a způsoby jejího obohacování. Základní slovtvorné pojmy, slovtvorné vztahy, slovtvorná stavba slova, slovtvorné prostředky, slovtvorný typ, slovtvorné kategorie.
17. Stylistika jazykových prostředků, otázka příznakovosti a bezpříznakovosti jazykových prostředků, rozvrstvení slovní zásoby, stylové rozlišení prostředků jednotlivých jazykových rovin.
18. Geneze jazykového projevu, slohotvorní činitelé, slohové postupy a útvary, styl projevů mluvených a psaných.
19. Funkční styly, jejich klasifikace a charakteristika, vztahy funkčních stylů a slohových útvarů.
20. Text, textová lingvistika, aktuální větné členění, tematické posloupnosti, koherence textu a kondenzace textu.

Tematické okruhy z literatury

1. Česká literatura od počátků do doby husitské
2. Česká literatura husitské doby
3. Český literární humanismus
4. Česká literatura období baroka – protireformace
5. Národní obrození (pojetí, jazykové a historické koncepce, formování vědy, souvislosti s historickým vývojem a evropskými uměleckými směry)
6. Poezie národního obrození
7. Próza a drama národního obrození
8. Česká poezie druhé poloviny 19. století
9. Česká próza druhé poloviny 19. století
10. České drama druhé poloviny 19. století

11. Česká poezie od 90. let 19. stol. do r. 1918
12. Česká próza a drama od 90. let 19. stol. do r. 1918
13. Literární věda a kulturní kontext od 90. let 19. stol. do r. 1918 (literární kritika, literární historie, estetika, časopisy, umělecké směry)
14. Česká poezie od roku 1918 do roku 1945
15. Česká próza a drama od roku 1918 do roku 1945
16. Česká próza a poezie 60. let 20. století.
17. Česká próza a poezie 70. a 80. let 20. století.
18. Česká próza a poezie od 90. let 20. století do současnosti.
19. České drama od roku 1945 do současnosti.
20. Kulturní klima druhé poloviny 20. století.

Tematické okruhy z didaktiky českého jazyka a literatury

1. Předmět didaktiky českého jazyka, literární výchovy a slohu. Vztah didaktiky k ostatním vědním oborům. Obsah a složky vyučovacího předmětu. Didaktické publikace.
2. Současná koncepce vyučování českého jazyka, literární výchovy, slohové a komunikační výchovy. Didaktický systém učebnic pro 2. stupeň ZŠ a pro SŠ. Pomocné knihy a pomůcky.
3. Didaktické zásady a jejich aplikace na jazykové, literární a slohové vyučování.
4. Vyučovací metody. Struktura vyučovací hodiny, typy vyučovacích hodin. Příprava na vyučování.
5. Čtenářské zájmy a kompetence pubescenta a adolescenta jako determinanta literární výchovy.
6. Literární vzdělání a učivo, vztah literární vědy a literární výchovy, učivo a umělecká literatura, vztah didaktického a uměleckého kontextu.
7. Dominantní metody v komunikativní koncepci literární výchovy – četba žáka a její funkce ve vyučování, didaktická interpretace textu.
8. Písemné a ústní projevy žáků. Problém hodnocení a klasifikace žáků v jazykovém, literárním a slohovém vyučování.
9. Rozvoj komunikativnosti v jazykovém, literárním a slohovém vyučování. Mluvní cvičení, možnosti dramatizace v hodinách českého jazyka a literatury.
10. Motivace žáků. Praktické využívání poznatků z jazykového, literárního a slohového vyučování. Rozvoj tvořivosti a samostatnosti při řešení problémů.
11. Učivo literární výchovy a tematické vztahy k učivu dalších předmětů, mezipředmětové vztahy, projektové vyučování, práce s kulturními kontexty, aktuální hodina literární výchovy.
12. Recepce uměleckého textu, její fáze, didaktické rozvíjení žákovské komunikace, rozvoj a kultivace percepční a apercepční fáze žákovy recepce textu v různých literárních druzích a žánrech.
13. Motivační metody, expoziční a fixační metody, metodika hodnocení žáka.
14. Didaktika hláskosloví, pravopisu, diktáty a pravopisná cvičení, Pravidla českého pravopisu, poslední kodifikační změny v českém pravopisu.
15. Didaktika tvarosloví, problémové jevy. Poslední kodifikační změny v morfologii jmen a sloves.
16. Didaktika syntaxe, problémové jevy.
17. Didaktika tvoření slov a lexikologie, slovtvorný rozbor, rozbor stavby slova/tvaru, možnosti stylového využívání lexikálních jevů.
18. Nácvič slohových útvarů (vypravování, popis, výklad atd.)
19. Slohová cvičení a jejich využitelnost, hlediska jejich klasifikace, příprava cvičné slohové práce, práce s konceptem.
20. Reprodukce a produkce ve slohu, stylizační variantnost.